

18.5.2021

ASIA Päätös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa, Paltamon Valkeisvaaran tuulivoimapuisto-hanke.

HANKKEESTA VASTAAVA

Solarwind Oy
Mika Meller
mika.meller@solarwind.fi

HANKKEEN KUVAUS

Hanke

Solarwind Oy suunnittelee kuuden tuulivoimalaitosyksikön rakentamista Valkeisvaaran alueelle, joka sijaitsee Paltamon kunnassa, noin 8 kilometrin etäisyydellä Paltamon keskustasta koilliseen ja noin 8 km Ristijärven keskustasta lounaaseen. Tuulivoimalat tulisivat olemaan teholtaan maksimissaan 6 MW, napakorkeus olisi 160 m ja roottorinhalkaisija korkeintaan 180 m.

Sähkönsiirto on alustavasti suunniteltu järjestettäväksi liittymällä 110 kV kantaverkkoon Uura - Oikarila alueelle rakennettavan sähköaseman kautta. Kaapelointi tulitisiin toteuttamaan maakaapeleilla pääsääntöisesti tien oheen kaivamalla.

Hankealueelle ei sijoitu vakituista tai loma-asutusta. Lähin asuinrakennus sijaitsee Olinvaarassa, noin 1,4 kilometriä länteen lähimmästä tuulivoimalasta. Lähimmät lomiasunnot sijaitsevat Kovavaaran alueella, noin 2 km eteläisimmästä voimalasta kaakkoon sekä Kokkovaaran alueella, noin 2,5 km lähimmästä voimalasta länteen.

Liittyminen muihin hankkeisiin

Harkintapyynnössä ei ole esitetty muita jo tiedossa olevia tuulivoimahankkeita. Puolangan kunnan alueella on tiedossa suunnittelussa olevia tuulivoimahankkeita mm. Hietavaaran tuulivoima hanke n. 15 km päässä Valkeisvaaran alueelta. Myös uusia hankkeita voi olla suunnitteilla.

Esiselvitys

YVA-tarveharkintatiedustelun liitteenä on Solarwindin laatima esiselvitys, joka sisältää hankekuvauksen lisäksi nykyisen maankäyttötilanteen kuvauksen sekä olemassa olevista tiedoista koostetun luonto- ja ympäristökuvauksen. Hankkeessa tullaan laatimaan kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitykset, linnustoselvitykset, melu- ja varjostusmallinnukset sekä maisemavaikutusten selvitykset.

Maankäyttötilanne

Harkintapyynnössä on lyhyesti esitelty suunnittelualueen kaavoitustilannetta. Maakuntakaavallista tarkastelua on tehty suppeasti ja käsitelty vain Kainuun tuulivoima-maakuntakaavassa osoitetut tuulivoima-alueet, mutta ei muita maakuntakaavan maankäytöllisiä ratkaisuja.

Kainuussa on voimassa viisi maakuntakaavaa ja suunniteltu alue sijaitsee Kainuun maakuntakaava 2020:ssa osoitetulla maa- ja metsätalousvalaisella alueella (M). Muiden voimassa olevien maakuntakaavojen maankäytöllisiä ratkaisuja ei ole käsitelty. Maakuntakaavassa alueelle ei ole osoitettu aluevaruksia tai muita merkintöjä.

Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 hankealueelle tai sen läheisyyteen on osoitettu tuuli- ja rantakerrostumia (ge-2). Lisäksi Kainuun maakuntakaavassa 2020 hankealueelle tai sen läheisyyteen on osoitettu tärkeitä pohjavesialueita. Molemmilla merkinnöillä on suunnittelumääräyksensä. Kainuun liitto on laatinut näistä viidestä voimassa olevasta maakuntakaavasta yhdistelmäkaavan, jota on mahdollista käyttää hankkeen suunnittelun lähtötietona.

Suunnittelualueella ei ole yleis- tai asemakaavaa ja lähimmät rantakaava-alueet ovat selkeästi turva-alueen ulkopuolelle. Hankealueen pohjoispuolella (läheisyydessä) on suoraan rantarakentamista ohjaava oikeusvaikutteinen Iijärven ja Kiehimänjoen rantaosayleiskaava.

Ympäristön kuvaus

Hankkeella on hankevastaavan esityksen mukaan vaikutuksia ympäristöön, ja ne muodostuvat pääasiassa maiseman muuttumisesta, luontoon kohdistuvista vaikutuksesta ja melusta, roottorin lapojen näkymisestä sekä rakentamisen aikaisesta liikenteestä. Liikenne tullaan järjestämään alan tuntevan kuljetusliikkeen johdolla ja kuljetussuunnitelmat tullaan tekemään kaavoituksen loppuvaiheessa.

Voimaloiden paikat on alustavasti valittu siten, että etäisyys lähimpiin asutuksiin tai kesämökkeihin on yli 1000 m ja jokaisen voimalan rakennustoimia varten on varattu noin yhden hehtaarin maa-alue. Tarkemman kaavoituksen seurauksena yksittäisten voimaloiden paikkoja saatetaan muuttaa suunnitellusta.

Alueella on myös jonkin verran virkistystoimintaa, mutta voimalat eivät tule estämään luonnossa liikkumista tai muuta virkistys- tai harrastustoimintaa alueella.

Harkintapyynnössä on kartoilla esitetty maisema-alueet sekä Kainuun Natura- ja linnustoalueet. Maakuntakaavan selvityksen mukaan alueella ei ole merkittäviä matkailu-aluevarauksia eikä alueella ole luonnon tai linnuston osalta rajoituksia. Tarkempi biologinen ja geologinen kartoitus ja vaikutusarvio on tarkoitus tehdä kaavoituksen yhteydessä. Alueen läheisyydessä mahdollisesti esille tulevat lintujen pesimäalueet ja muutoreitit on tarkoitus selvittää ja ottaa huomioon voimapaikkojen sijoittelussa.

Hankkeen suunnittelun aikana kaavoituksen yhteydessä tehdään tarkentava melu- ja välkemallinnus, laaditaan valokuvasoitteet maiseman muuttumisen mallintamista varten sekä tarkennetaan hankkeen muut biologiset ja geologiset vaikutukset.

Rakentamisessa tarvittavan maa-aineksen otto on alustavasti suunniteltu tapahtuvan alueella jo olevilta maanottoalueilta.

ASIAN KÄSITTELY

Vireilletulo

Solarwind Oy on 5.3.2021 saapuneessa kirjeessä pyytänyt Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta päätöstä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisen tarpeesta hankkeeseen.

Kuuleminen

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt asiasta lausunnot Paltamon ja Ristijärven kunnilta, Kainuun liitolta ja Kainuun museolta. Hankevastaava on lisäksi pyytänyt Pääesikunnan operatiiviselta osastolta lausunnon, joka on YVA-harkintapyyntöasiakirjan liitteenä.

Kainuun liitto tuo lausunnossaan esille, että Kainuussa on voimassa viisi maakuntakaavaa. Suunniteltu Valkeisvaaran alue sijaitsee Kainuun maakuntakaavassa 2020:ssa osoitetulla maa- ja metsätalousvaltaisella alueella (M), jota koskee suunnittelumääräys. Lisäksi alueen suunnittelua ohjaavat kaikki maakuntakaavoissa annetut koko maakuntakaava-alueita koskevat yleiset suunnittelumääräykset.

Vuonna 2017 voimaan tullessa Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa on käsitelty seudullisesti merkittävän tuulivoimatuotannon sijoittumista ja alueiden kytkeytymistä voimajohtoverkkoon maakunnan alueella. Maakuntakaavassa osoitettavilla seudullisesti merkittävällä tuulivoimaloiden alueella tarkoitetaan lähtökohtaisesti vähintään kymmenen (10) teollisen kokoluokan voimalan muodostamaa aluetta. Maisemallisesti herkällä Oulujärven ranta-alueella maakuntakaavaa edellyttävänä tuulivoimaloiden alueen rajana pidetään vähintään viittä (5) teollisen kokoluokan voimalaa, mikäli niiden muodostama tuulivoimaloiden alue sijaitsee kokonaan tai osittain alle kolmen kilometrin etäisyydellä Oulujärvestä.

Suunniteltua tuulivoimapuistoa (enintään 6 tuulivoimalaa) ei ole osoitettu voimassa olevassa Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa seudullisesti merkittäväksi tuulivoimaloiden alueeksi. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen on käynnistynyt vuonna 2019 ja kaavaluonnos on tulossa nähtäville vuoden 2021 aikana.

Kainuun liitto toteaa, että voimassa olevassa tuulivoimamaakuntakaavassa annettu yleinen suunnittelumääräys ohjaa tuulivoimarakentamista koko maakuntakaava-alueella.

Kainuun liitto ehdottaakin, että harkinnanvaraisesta YVA-menettelystä päätettäessä huomioidaan voimassa olevien maakuntakaavojen merkinnät ja määräykset, erityisesti tuulivoimamaakuntakaavan yleinen suunnittelumääräys ja sen sisältö kokonaisuudessaan koskien yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia.

Kainuun museo toteaa lausunnossaan, että voimaloiden ympäröimä maa-alue on pääsääntöisesti aktiivista talousmetsää, jonka lukuisia metsäteitä käytettäisiin hyväksi

puiston huollossa, kaapeloinnissa ja voimaloiden kuljetuksissa. Rakentamisen ja toiminnan aikainen logistiikka tullaan järjestämään olemassa olevaa tiestöä käyttäen sen ollessa mahdollista ja aivan voimaloiden läheisyyteen rakennettujen uusien kulkuväylien kautta.

Alueen rakennettua tai arkeologista kulttuuriperintöä ei ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä mainita mitenkään. Ne on kuitenkin selvitettävä ennen projektin toteuttamista. Peruskartan merkintöjen ja lidaraineiston perusteella suunnittelualueella on esim. useita muinaisjäännösrekisterissä mainitsemattomia tervahautoja, jotka suunnittelussa on otettava huomioon.

Paltamon kunta ja Ristijärven kunta eivät ole antaneet pyydettyä lausuntoa.

RATKAISU JA PERUSTELUT

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää, että esitettyyn Paltamon Valkeisvaaran tuulipuistohankkeeseen ei ole tarpeen soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetun lain mukaista harkinnanvaraista arviointimenettelyä.

Mikäli hanke olennaisesti muuttuu esitetystä tai sitä myöhemmin laajennetaan, tulee YVA-menettelyn tarve arvioida uudestaan.

Perustelut

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, YVA-laki) 3.1 §:n mukaan hankkeisiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. YVA-lain liitteessä 1 luetaan hankkeet, joihin sovelletaan aina arviointimenettelyä. Tuulivoimahankkeiden osalta arviointimenettely tulee liitteen 1 luettelon 7 kohdan e-kohdan mukaan sovellettavaksi, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia. Valkeisvaaran tuulipuisto on 6 voimalaa sisältävänä ja kokonaisteholtaan max. 36 MW kokoisena hankeluettelossa mainittua pienempi.

Arviointimenettelyä sovelletaan YVA-lain 3.2 §:n mukaan lisäksi yksittäistapauksessa hankkeeseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

YVA-lain 11 §:n mukaan ELY-keskus on toimivaltainen viranomainen päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hankkeeseen. Päättöksestä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa säädetään YVA-lain 13 §:ssä. Kainuun ELY-keskus on kuullut ennen päätöksen tekemistä arviointimenettelyn tarpeesta asianomaisia viranomaisia YVA-lain 13 §:n mukaisesti.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamista yksittäistapauksessa koskevan päätöksenteon perusteena olevista tekijöistä säädetään YVA-lain liitteessä 2. Päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on tarkasteltava erityisesti hankkeen ominaisuuksia (mm. hankkeen kokoa ja hankkeen yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa), sijaintia (mm. nykyistä maankäyttöä) sekä vaikutusten

luonnetta (mm. vaikutusten kohteena olevan väestön määrää, vaikutusten suuruutta, kestoja, toistuvuutta ja palautuvuutta).

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen (277/2017, YVA-asetus) 2 §:ssä säädetään luonnonympäristön sietokyvyn ottamisesta huomioon päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa. Lainkohdan mukaan päätettäessä YVA-menettelyn soveltamisesta YVA-lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hankkeeseen on lain liitteessä 2 olevan 2 kohdan c alakohdassa mainitun luonnonympäristön sietokyvyn osalta otettava huomioon erityisesti mm. lain nojalla luokitellut tai suojellut alueet sekä jäsenvaltioiden luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY ja luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/147/EY perusteella määrittelemät Natura 2000 -alueet (YVA-asetus 2.1 §:n 5 kohta).

YVA-lain 31 §:n mukaisesti hankkeesta vastaavan on sen lisäksi, mitä erikseen säädetään, oltava riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää.

Valkeisvaaran tuulivoimahankkeella on todennäköisesti vaikutusta erityisesti maisemaan, linnustoon ja muuhun luonnonympäristöön sekä virkistyskäyttöön. Ennalta arvioiden haitalliset vaikutukset eivät kuitenkaan ole laajuudeltaan ja laadultaan niin merkittäviä, että niiden selvittäminen edellyttäisi ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Valkeisvaaran ja Hietavaaran tuulivoimahankkeiden välinen etäisyys on vain n. 15 km. Maisemalliset vaikutukset voivat ulottua jopa 30 km:n etäisyydelle. Hankkeiden maantieteellisestä etäisyydestä huolimatta maisemallisia yhteisvaikutuksia voikin olla, mutta ne eivät ole laadultaan niin merkittäviä, että YVA-menettely olisi näiden vuoksi tarpeen. Näiden hankkeiden yhteisvaikutukset tuleekin selvittää riittävällä tarkkuudella hankkeeseen liittyvän yleiskaavoituksen yhteydessä.

Alustavan suunnitelman mukaan Valkeisvaaran tuulivoimapuisto tulitaisiin liittämään 110 kV:n kantaverkkoon Uura-Oikarila alueelle rakennettavan sähköaseman avulla. Myös sähkönsiirtoon liittyvät ympäristövaikutukset tulee selvittää yleiskaavoituksen yhteydessä.

Kainuun ELY-keskus katsoo, että hankkeeseen liittyvä alueidenkäytön suunnittelu on toteutettava yleiskaavalla, jota saa käyttää tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena (MRL 77 a §). Kaavoituksessa tulee kiinnittää huomiota selvitysten hyvään tasoon ja riittävyteen, jotta kaavan vaikutukset voidaan luotettavasti arvioida. Voimassa olevien maakuntakaavojen merkinnät ja määräykset, erityisesti tuulivoima-maakuntakaavan yleinen suunnittelumääräys ja sen sisältö kokonaisuudessaan koskien yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia tulee hankkeen jatko-suunnittelussa ottaa huomioon. Yhteisvaikutukset lähimpien tiedossa olevien hankkeiden kanssa tulee myös arvioida.

Sovelletut säännökset

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 3, 6 ja 11-13, 31 ja 37 §.

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 1, 2 ja 3 §.

MUUTOKSENHAKU

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tähän päätökseen ei YVA-lain 37.2 §:n mukaisesti saa muutoin hakea muutosta valittamalla. Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa kuitenkin hakea muutosta päätökseen, jolla on katsottu, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettely ole tarpeen, samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta lupapäätöksestä valitetaan.

KUULUTTAMINEN

Päätös on nähtävillä Paltamon kunnan ja Ristijärven kuntien virallisella ilmoitustaululla ja sähköisenä osoitteessa www.ymparisto.fi/yva-paatokset/kainuu.

LIITE Valitusosoitus

JAKELU JA MAKSUT

Päätös (todisteellisena tiedoksiantona)

Hankkeesta vastaava

Maksu Maksutta

Tiedoksi (sähköpostitse)

Paltamon kunta

Ristijärven kunta

Kainuun liitto

Kainuun Museo

Ympäristöministeriö

Suomen ympäristökeskus

ASIAKIRJAN HYVÄKSYMINEN

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Asian on ratkaissut ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen johtaja Sari Myllyoja ja esitellyt luonnonsuojeluasiantuntija Jouko Saastamoinen (puh. 0295 023 889), joka antaa asiasta lisätietoja.